

Thé van Bergen – opening expo Academie St. Joost, Breda, 05/03/09

Critici zijn vreemde wezens. Zij houden zich bezig met kunst en woorden. Verder niets. Doelbewust. Zij willen zich verre houden van inmenging van wie of wat dan ook en gaan daar ver in. Zij hebben dan ook geen vrienden onder kunstenaars.

Als er dan een kunstenaar belt met het verzoek een tentoonstelling van zijn werk te openen, dan schiet die criticus eerst in een stuip en begint iets te mompelen over “druk, druk, druk” en belangenverstremgeling”... Maar als de brave man blijft aandringen en – belangrijker: zegt dat de uitnodiging is gestoeld op een eerdere recensie – dan wordt besloten toch maar eens te gaan kijken. En eenmaal daar, ga je om. Vanwege de kwaliteit van het werk.

Zo, nu weet u tenminste waarom ik hier sta.

Het leuke van Thé van Bergen is natuurlijk dat hijzelf ook niet precies weet wat hij nu precies doet. Dat is een gevaarlijke stelling, maar is wel waar. Ook al staat Thé nu met zijn hoofd te schudden.

Ik bedoel ermee dat hij alles, maar dan ook alles weet van verf; hij alles weet van linnen, hij nog meer - kan dat?- weet van compositie, ritme, kleur en handschrift.

Maar dat hij niet weet hoe nu precies een schilderij zich ontwikkelt. Hij laat ruimte aan toeval; aan dat niet te duiden gevoel dat een schilder bevangt als hij begint met een werk en de penselen, kwasten en spatels plotseling een eigen leven gaan leiden.

Alleen heel goede kunstenaars kunnen dat. Die zijn in staat om al die eerdere ervaringen, gewoontes, disciplines even weg te stoppen – diep in hun onderbewuste. Goeddeels leeg in hoofd, maar vol gevoel in de onderbuik, wordt het penseel opgepakt, in juist die verf gedoopt en welhaast gedachteloos op het doek geplaatst. En dan begint dat penseel te kwasten. Welke cellen worden dan aangeboord? Welke gevoelens worden dan naar boven gehaald? Hoe sturen die de hand- met – penseel?

Is dan de muziek die opstaat van belang? Of het klapperende raam van het atelier? En die kriebelende, wollen sok: heeft die nog invloed op de hand? Gaat die daardoor links-, of juist rechtsaf?

Ik weet het niet en ik waag het te betwijfelen of Thé het weet. Want, zoals gezegd, hij geeft ruimte aan toeval, zoals een goed kunstenaar hoort te doen.

De geschiedenis van zijn werk geeft dat aan. Want om van figuratief (de academie-periode) over te stappen naar een beeldtaal die bijna leidde tot een compleet abstract, wit doek (de jaren zeventig), om dan - via een omweg- de figuratie weer toe te laten, om te gaan experimenteren met vormen-als-vorm: daarvoor moet je lef hebben. En dat kan alleen als je, zo ongeveer als een onbevungen kind, ruimte laat aan invloeden die ertoe doen.

Stelt dat de beschouwer voor problemen? Want je mag veronderstellen dat die invloeden strikt persoonlijk zijn en het dus moeilijk wordt om het werk van Thé te begrijpen. Maar niets is minder waar, want hij gebruikt dingen die we allemaal kennen. Van de oervorm van de boom tot en met de oervorm van het hoofd: daar zit geen woord Chinees tussen. Hoe die elementen zich vervolgens verhouden tot andere delen van het doek? Kijken, godverdomme, heel goed kijken, aftasten met de ogen en voelen. Net als Thé dat doet in zijn atelier.

VOEL die sok maar, hoor die cantate van Bach of het liedje van U2... Dan vallen die elementen op hun plaats, zeker als je in staat bent om die kleurenrijkdom op te zuigen en de vormen met je ogen een plekje te geven in je hoofd. Dan valt dat op een goed moment samen en is er dat gevoel in de onderbuik – dan zijn maker en kijker eventjes een. Dat zijn prachtige momenten en die wens ik u dan ook van harte toe. Als criticus, maar vooral als liefhebber.

Dank u.

Rob Schoonen